

Közösségépítő, értékteremtő szerepét szívből teszi hozzá faipari tudásához

ÓRIÁS

A BIZONYTALANOK KÖZÖTT

Tóth Norbert

Dolgozott kormányzati megbízásra, mégis megmaradt Maconkán, a szülői házban. Egy egész emlékparkot hozott létre az udvarában, csupán azért, hogy mi, magyarok ne feledjük a gyökereinket – az irányvesztett időkben sem. Még országgyűlési képviselői tisztségre is jelöltette magát – függetlenként –, csak-hogy a szakképzést első kézből képviselje. Aztán mégis maradt a dédelgetett asztalosgépei és a gyalupad mellett. Igaz, hogy munkáival, asztalostanulók százainak útnak indításával és a közösség felé vállalt önzetlen erőfeszítéseivel mutat példát. Ismerjék meg Dancsó János maconkai asztalosmestert!

Mintha csak egy időutazáson vettem volna részt! A Karancs-hegy lábánál elterülő Nógrád megyei településrész, Maconka egyik kis utcájába érkezek Mesterportré rovatunk e havi főszerelőjéhez. A bátonyterenyei városrészben álló porta faragott palóc kapuján belépve a háromgenerációs életvitelt kiszolgáló, két takaros házikó nyomai tárulnak elém. A százados ház előtti évelő virágoskert és a friss veteményes mosolyog rám, talán érzékelik a rendezettséget és a gondos-dolgos gazdát méltató gondolataimat. Hátrébb, egy góréból kikandikáló szekérlőcs mellett pihentetett tölgyfa fűrészáru és a gyalugép zaja emlékeztet ismét arra, hogy egy asztalosmesternél járok, nem pedig Mikszáth valamelyik regényében.

Vendéglátóm a gép mellől jön ki a kutyaugatás zajára: szívélyesen üdvözlök, betessékel a két műhelyépület mellett álló kis helyiségbe, helyet s itallal kínál. Még leülni sincs nagyon időm, Dancsó János asztalosmester máris hatalmas paksamétát vesz ki a szekrényből és a benne lévő fotók mindegyikéről csinos kis történeteket kezd mesélni.

A legendás Wigo duplacsapozó-marógép

A TEREPEN

– Ezeket a kültéri virágládákat a Miniszterelnökség megbízására készítettem, a budai Várnegyedben lévő Karmelita-kolostor előtti térre kerültek. Alapanyagát 6 m hosszú, 60–70 cm széles vörösfenyő pallók adták, a Magas-Tátrából hoztam őket. A boronafalas házfalak csatlakozásaira emlékeztető ládák oldalaiba kerámiadísztések lettek süllyesztve, amit a Sepsiszentgyörgyön élő Alpár Péter keramikusművész készített.

A tömbösítéshez a Szolnoki Vegyi Kombináttól hoztam hozzá speciális ragasztót. Ennek 10 perc a nyitott ideje és fél órán belül teljesen megköt. Lehetett vele haladni rendesen, de szükség is volt rá: 2100 db, 10x10 cm-es tömbösített alkatrészből lett összerakva a többtucatnyi láda. Aztán ezt a keresztet egy Heves megyei házaspár megrendelésére készítettem. Amazt a másik, oszlopokkal díszített előszobabútort egy gödöllői családi házba gyártottam. Ezt a diófa tálalót pedig egy nálam mestervizsgázott asztalos készítette. Nézzük csak, mi van még itt! Mátraverebély-Szentkútra, nemzeti kegyhelyünkre 2200 férőhelyes kültéri padsort készítettem. 10 nap alatt kellett elkészülni vele. Ez a táblás-kazettás parketta pedig a Nógrád megyei Bercelben lévő Kállay-kastélyban látható. 380 m² terület, három fafaj alkotja: tölgyfa keretben kőrisfa betét, diófa csillagokkal.

– *Példátlan ez a memória! Mintha egy lexikonból olvasná, úgy jönnek elő a nevek, számok, adatok. Menjünk be a műhelybe, lássunk bele az ottani részletekbe is!*

Vörösfenyő virágládák a Karmelita-kolostor előtti téren

380 tanulót vezetett be az asztalosszakma gyakorlatába

– Van egy tanulóműhelyem, aztán egy gépműhely, benne a megmunkáló gépekkel és a festőrészleggel. Még egy kovácsműhelyem is volt egy külön épületben, de aztán a kovácsom elment nyugdíjba. Ami pedig a gépeimet illeti. Van egy lengyel háromfejes, illetve egy cseh négyfejes gyalugépem. Gyönyörűen dolgoznak. Aztán van egy szögletes lyukfúró (!) gépem, ami egy zseniális találmány. Ráadásul egy magyar ember találta fel, erről még 1980-ban az Ezeremester újságban olvastam egy cikket. Akkor az angoloknak adta el a találmányát. Én a gépet 1992-ben vettem, akkor már angol gyártótól, egy osztrák kereskedőn keresztül... Van egy német duplacsapozó-marógépem, a mai napig kitűnően működik, pedig az idén 66 éves. Van egy olyan szalagfűrészem, amin egy marógéptengely is található. Ha kellett, az asztal alól lehetett a tengelyvéghez csatlakozni, úgyhogy a fűrészelés után marni is lehetett rajta. Aztán megvan még az első kombinált gyalugépem: nem dolgozunk rajta, csupán azért tartogatom, hogy a tanulóim lássák, honnan indultam. Továbbá van egy lapszabásgépem, 40 éves koromban vettem a születésnapomra.

Amire még büszke vagyok: egy nagyon komoly por- és forgácsel-szívó rendszert építettem ki még ezelőtt 20 évvel. Az udvaron álló hatalmas tartályba kerül a műhely összes forgácsolási hulladéka. 30 db kétméteres filterzsák szűri meg a levegőjét, ami nyáron a szabadba kerül, télen viszont visszaforgatjuk a műhelybe, még viszonylag melegen.

TANÍTANI GYEREKET, EMBERT

– Közismert magáról, hogy a szakoktatás a szíve csücske. Mesélné erről? Mondjuk elsőként a saját műhelybéli tapasztalatokról?

– Minden diákomnak volt egy külön szekrénye, amit saját maga készített el a kedvenc fájából. Én még abrikó lé (egyengető lé – a szerk.) mellett tanítottam a gyerekeket arra, hogy egyenletes-e a kigyalult faanyag. Ha egy diák a kézi gyalulás során ezt megérti, akkor később, a gépelésnél sem lesz semmi gond a szaktudásával. Ugyanis hiszem és vallom, hogy az oktatónak legelőször a tanuló érzékeit kell fejlesztenie. A szakismeret mellett a kéz és az ujjak finom mozgására és összehangolá-sára van szükség ahhoz, hogy a diák például borotvaélesre tudjon megfenni egy favésőt, vagy érezze a fafelület megfelelő simaságát. És még valami: a tanulás ezen szakaszában nincs számítógép, nincs telefon. Legelőször az alapokkal kell tisztában lenni, utána bőven lesz még lehetősége a diáknak, hogy nyomkodja a billentyűket a számítógép-vezérelt gépeken és készülékeken. Félreértés ne essék, nem vagyok a technika ellensége, de a szakmai tanulmányok során tartsuk be a fontossági sorrendet!

– *Olyannyira nem, hogy kifejezetten technikai újdonságokkal „kampányolt” a gyerekek körében – ha szabad ezt a kifejezést használnom. Erről mit lehet tudni?*

A mátraverebély-szentkúti nemzeti kegyhely padsora 42 m³ fenyőfából készült

– A Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségétől (MATEHETSZ – a szerk.) kaptam két kis hordozható CNC-gépet, hozzá számítógépet, monitort, és ezekkel jártam Nógrád, Borsod és Heves megye általános iskoláit, hogy bemutatókat tartsak a gyerekeknek. Abból indultam ki, hogy a szakma szépségeit ezeken a modern, a fiatalokat is megmozgató eszközökön keresztül fogom majd bemutatni. Két segítővel látogattuk az osztályokat egy-egy ilyen bemutatóóra keretében. Néhány kérdés után máris tudtam, hogy a nebulónak mi a kedvenc focicsapata, a technika segítségével pedig már készült is a fakorong, benne a gravírozott címerrel. Osztályszünetben alig lehetett őket kizavarni, annyira lekötötte a figyelmüket. Érdekes témákon keresztül, játszva tudtuk átadni a faipari és a CNC-programozási alapismereteket. Valójában mindezzel a szakképzés felé szerettem volna terelni az érdeklődésüket. Akkorra sikere lett a programnak, hogy alig győztük teljesíteni a megkereséseket. A két gépet elvittük a Szakma Sztár versenyre is, ahol meglátta Orbán Viktor. Rákérdezett, elmeséltem a történetét. Tetszett neki, majd

addig beszélgettünk a témáról, míg végül készítettem egy pályázatot a néhai prof. dr. Molnár Sándorral, a Soproni Egyetem Faipari Mérnöki Karának dékánjával. Ezt nyújtottam át a miniszterelnök úrnak, CNC-vel díszített fakötésben. Ebben 120 millió forintot kértünk, amivel az év 11 hónapjában az ország lehető legtöbb általános és középiskolájába eljutva tartottunk volna bemutatókat a diákoknak. A technikán keresztül bemutatóra kerültek volna a faipar és a fémipar alapjai. A miniszterelnök úr közvetlenül Parragh Lászlónak adta továbbgondolásra és megvalósításra a terveket, de ott megállt az ügy. Még egy kísérlet tettünk: a MATEHETSZ elnöke megkereste Czomba Sándort, az akkori foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkárt, aki befogadta ugyan a terveket, de őt meg leváltották. Úgyhogy semmi sem lett belőle. A Szakma Sztár versenyeken (a korábbi SZKTV – a szerk.) továbbra is részt veszek, mint szakmai felügyelő, versenybiztos. Itt mérhetik össze a tudásukat a végzős asztalosok és faipari technikusok. Ez minden évben a Construma kiállítás helyszínén kerül megrendezésre, ami, mint tudjuk, idén elmaradt.

– *Mi a helyzet most a tanulókép-zéssel?*

– Abbahagytam, belefáradtam. Saját tanítványaimból maradt itt pár legény, miután felszabadultak. Munkájuk azonnal visszaigazolja, hogy volt értelme a velük való foglalkozásnak. Egyébként összesen 380 tanulóm volt. Található közöttük több nemzetközi versenyeredményt elért szakember, egy indai származású állatorvos, de nálam végzett az ország egyetlen női asztalosmestere is. Autistákkal is foglalkoztam. Dolgozik nálam például egy autista asztalos, ő is itt volt tanuló. Elvittem magammal Finnországba, s amikor hazajöttünk, azt mondta, hogy szeretne készíteni egy hajót itt, a műhelyben. Természetesen bátorítottam, így neki is állt. Hát kérem, szakasztott olyan kétszemélyes túrakenut épített, mint amit kint láttunk. Még a lábtartó és a pohártartó is úgy került bele, ahogy az eredetiben volt. Kérdeztem is tőle, hogy a fenébe tudta ezt így visszaidézni, hiszen nem készített jegyzeteket, még csak meg sem mérte. Azt mondta, megjegyezte. Úgyhogy ez a fiú fejből idézte vissza a hajó összes részletét! És ez az, amit a fiatal oktatókkal is szeretnék megértetni.

– *Ezek szerint mégsem adta fel. Szinte biztos voltam benne, hogy egy idealista csak egy időre képes elcsüggedni. Szóval, mire készül?*

– A szakoktatók, szaktanárok gyakorlati továbbképzését szeretném elindítani. Ugyanis leginkább itt látom a problémát. A 13 éves versenyfelelősi múltam alatt ugyanis rengetegszer tapasztaltam azt, hogy a tanuló még a gyalupad és a körülötte lévő szerszámok alapvető ismereteivel sincs tisztában. Nem tudja, hová kell állni a pad mellett, nem tudja, hogy az oldalkocsiba éleket fogunk, nem tudja, hogyan kell szerszámot élezni. A kísérő

A nemzeti kegyhely barokk temploma körüli gyóntatószékek

A 100 éves trianoni diktátum emlékeztére készül a bátonyterenyei kettős kereszt és az ország határait mutató tölgyfa tábla

tanára pedig azért nem mondja neki, mert ő sem tudja. Márpedig a kéziszerszámok használata és az alapanyag-ismeret minden szakma alapja. Jómagam is ezt alkalmaztam a tanulóim esetében. Szóval azt szeretném, hogy a szakoktató kollégák is ezeket az alapokat tanítsák meg a diákjaiknak, méghozzá a lehető legalaposabban. Ehhez keresem a támogatásokat, de még nem tudom, hogy honnan fog érkezni. Helyem van, két hektárnyi terület, csak a pénzügyi támogatás kellene, mert magam már nem tudom finanszírozni ezt az elképzelést. Lehet, hogy külföldi segítséget kell igénybe vennem. Itt járt ugyanis nemrég a svéd állami televízió a 2016-os göteborgi EuroSkills-verseny kapcsán, és az ígéretek okán ez is szóba jöhet. Továbbá vannak páran az értelmiségi körökből, akik szerencsére mellém állnak. Például Náray-Szabó Gábor, a Professzorok Batthyány Körének elnöke, Pécsi L. Dániel jelképtervező művész, néhai Csapó Etele, Bendiák József. Mi mindnyájan ugyanis március 11-én születünk, együtt szoktunk ünnepelni, ahol megbeszéljük a

dolgaikat is. A lényeg, hogy amit 48 éven keresztül megtanultam és megtapasztaltam a szakma kapcsán, azt most jószívvel és odaadással szeretném megosztani.

AZ IPAR ÉS AZ ÉRTÉK SZOLGÁLATÁBAN

– *Ha nem megy a tanulókkal, akkor majd menni fog a tanáraikkal. De attól tartok, mást is tartogat még a tarsolyában!*

– Megmondom, hogy mi az én nagy szívfájdalmam! Itt születtem ebben az udvarban, bábaasszony hozott a világra. Itt nőtem fel, itt élek Nógrád megyében, ahol szinte ránk szakad az erdő, annyi fa van, viszont nincs meg hozzá a normális helyi faiparunk! Kérdezem én: mit keresett a faforgácslapgyár Vásárosnaményban vagy Szegeden a lemezárugyár, miközben itt terem az alapanyag? Csodálkozunk, hogy Gyöngyösön drága a parketta, miközben Kaszó pusztára viszik vagonszámra a faanyagot felvágatni, mert itt nincs fűrésztelep? A Nógrád megyei szénbányászat is azért fejlődött ki olyan szépen, mert itt volt a szén. Szóval mindig azt szorgalmaztam, hogy

álljunk át a magas minőségű faipari termékek gyártására. Itt az alapanyag bőven, miért nem becsüljük meg?! Még azt is vállaltam, hogy indulok az országgyűlési képviselő választáson, talán így hatékonyabb lesz az igyekezet. Mondok egy példát! Lahtiban, Finnországban a kiesett facsomót kifúrva 2 euróért árulták kabátgombnak. Ott, ahol 50 millió köbméter fát dolgoznak fel évente, még a fagöcsöt is megbecsülik, mi meg elengedjük a kezünk közül, meg eltüzeljük? Ennyire jól megy? Minden erőmmel azon voltam és vagyok, hogy a faipar és benne a szakképzés végre induljon el egy értékteremtő úton. És ezt a feladatot nem engedhetjük ki a kezünk közül; ezt a faiparos közösségnek kell kiharcolnia, felépítenie, mert mi, fával foglalkozók értjük legjobban a fa nyelvét.

– *Értékteremtő munkáját a szakmán kívül is sokan megismerhették. Most éppen milyen közösségépítő vállaláson dolgozik?*

– Itt helyben, Bátonyterenyén, a Sulyom-hegyre készítettem egy hét méter magas kettős fakeresztet felajánlásból, amit a hármashalomsík

együtt a trianoni megemlékezés alkalmából állít fel a város. A tetejére egy patinázott turulmadár kerül, ami Szabó Pista bácsi szobrászművész alkotása. Egy gránitból kivágott Nagy-Magyarország térképet is elhelyezünk itt, benne Kis-Magyarország határaival. Aztán Erdélybe is kerül ki munkám. Egy több mint száz éve ott készült lemezfesülethez készítettem fakeresztet, így kerül

majd vissza Erdélybe, Hargitára, a székely magyarok részére, a június 4-i nemzetszomorító évfordulóra. A Nagy-Magyarország térképet itt nem akartam bevállalni, mert amilyen a román–magyar viszony, még a végén ledöntik az egészet. Az eseményt a Duna TV is közvetíti az Öt kontinens egy nemzet című tv-műsor keretében.

– *Van itt még más is! Egy egész szoborparkot látok a saját portáján, középen egy hatalmas kettős keresztel! Ennek mi a története?*

– 2007-ben született meg bennem a park gondolata, miután Szent István egyik ereklyéje, egy ujjcsontja került ide, a maconkai plébániára. Szóval magyarságunk és összetartozásunk szimbólumaként egy keresztet terveztem ide az udvarra. Szlovákiában találtam hozzá egy 40 méteres magas, 110 cm törzsátmérőjű fenyőfát. Sajnos, csak 15 méterig vágott a fűrészgép, úgyhogy ekkora lett a kereszt függőleges szára. További érdekesség, hogy a két vízszintes rész ugyanabból a rönkből készült. A szlovákoknak azt mondtam, hogy egy várhoz használok fel mestergerendának. Bizony isten, hogy

elhajtottak volna, ha kiderül, hogy kettős kereszt lesz belőle. Elhoztam a fát, elkészült a kereszt 2010-ben, amit egy negyven teherautónyi összehordott földhalom tetején állítottunk fel. Azonban ez még hiányos volt nekem! A hatvannégy vármegye nevét egyenként rágravíroztuk egy-egy tölgyfa lapra, majd felállítottam hatvannégy vörösfenyő oszlopot. Ezekre kerültek a vármegyék feliratai. Sőt, meghirdettem, hogy aki igazoltan hoz egy vödör földet az adott megyéből, az megáldhatja a hozzá tartozó szobrot és a neve is odakerül. Pillanatok alatt meglett mindegyiknek a patrónusa. Augusztus 20-án a megyés püspök celebrálása mellett felavattuk a szoborparkot. Elengedtünk 65 fehér galambot, a megmaradt földeket pedig összekevertük és egy oszlopos tölgyfát ültettünk bele, mint a magyar nemzet fáját. A tövébe egy időkapuszulát helyeztünk el, majdani megtalálója az esemény kézzel írt levelét és a résztvevők aláírását láthatja majd. Állítottunk egy hatvanötödik oszlopot is, ami a Nagy-Magyarországot jelképezi. A tövében található kövek az Erdélyben lévő ezeréves határon álló csendőrlaktanya alapjaiból származnak, így állítottam emléket az ott szolgáló határőröknek is. Illetve egy igazi határkövet is elhelyeztem, ami a Karancs-hegyről származik: egyik oldala a magyar, a másik a szlovák határt jelezte.

– *Mit üzen másoknak ezekkel a példamutató törekvésekkel?*

– Ne csüggedjünk! Főleg most, ezekben a vírus okozta időkben az ilyen események még inkább lélekemelő jelentőségűek. Szóval emlékezzünk arra, hogy minden nehézségből fel lehet és fel is kell állni! ■

Képek:

Dancsó János
Tóth Norbert

Szent István Emlékpark a 64 vármegyét és Magyarországot jelképező oszlopokkal, valamint a magyar nemzetet szimbolizáló tölgyfával (a kereszt mögött balról)